

IV

Pekka Ervastian esitelmä 4.8.1933 Ruusu-Ristin kahdeksansilla kesäkursseilla Jyväskylässä 1933

Kuolema odottaa jokaista ihmistä tämän maan päällä, ja kuolema on sentähden yhtä tuttu tapaus meille ihmisille kuin syntymäkin. Syntymästä luulemme paljon tietävämmä ja tiedämmekin, että syntymää seuraa elämä tässä näkyvässä maailmassa, jonka mielestämme niin hyvin tunnemme. Mutta vaikka kuolema on yhtä tavallinen kuin syntymäkin, ei kuolemasta läheskään yhtä paljon tiedetä. Tiedetään kyllä, että kuolema lähestyy vanhusta. Kuolema on lähellä sairasta. Kuolema voi tulla onnettomuustapauksessa. Mutta mikä sitten sitä kuolemaa seuraa, se ei ole läheskään yhtä tuttua ihmisille kuin se, mikä seuraa syntymää. Oikeastaan, jos vähänkin ajattelemme, on syntymä erinomaisen salaperäinen tapahtuma, sillä syntyessä tulee tänne maan päälle jokin olento, ensin hyvin ruumiillinen, mutta vähitellen yhä enemmän sielullinen olento; olento semmoinen, joka lopulta tuntee itsensä yksilölliseksi minäksi, ihmiseksi, joka sanoo: minä olen, ja joka oikeastaan siinä ajatuksessa "minä olen" ei tiedä, mitä olemattomuus on. Ei kukaan meistä, jos oikein tarkasti tarkastamme itseämme ja ajattelemme tätäkin minän arvoitusta, voi ymmärtää, ettei se minä olisi ollut ehkä aina olemassa. Ainakaan emme voi ymmärtää, milloinka se minä ei ollut olemassa, sillä se on itsessään niin salaperäinen ja samalla niin selvä, niin yksilöllinen, niin elävä asia, että sen olemattomuutta on perin vaikea ymmärtää. Me voimme hyvin ymmärtää, että meidän ruumiimme häviää; voimme hyvin ymmärtää, että jos meiltä

hakataan kädet ja jalatkin pois, olemme vielä olemassa. Osaamme yhä ajatella, tuntea, tahtoa, ja emme tiedä, kuinka paljon meistä voi ottaa pois ennenkuin me todella lakkaisimme tuntemasta, ajattelemasta, tahtomasta, tajuamasta. Ei kukaan meistä esimerkiksi usko, että me kuolemme silloin, kun nukumme, vaikka lakkaamme olemasta tässä näkyvässä maailmassa ja vaikka emme suorastaan tiedä jokainen aivan objektiivisen pätevästi mitä tapahtuu meille nukkuessa, emme kuitenkaan usko, että häviämme olemattomiin. Uskomme kokemuksemme nojalla, että olemme olemassa, koska seuraavana aamuna heräämme omana itsenämme, tunnemme itsemme samaksi henkilöksi, joka laskeutui illalla levolle ja nukkui yön.

Syntyminen on sentään arvoitus meille, ja jokainen ihminen voi kysyä sentään: missä olin ennen syntymääni? En voi kysyä, missä olin ennen nukkumista, vaikka tiesin, että nukuin. Meille on luonnollista, että meidän on täytynyt olla olemassa ennen syntymistä. Yhtä luonnolliselta tuntuu, että meidän on täytynyt olla olemassa kuoleman jälkeen. Minne ja miksi me häviäisimme? Meidän minuutemme on yhtä ajatteleva, tunteva ja tahtova kuolemaan saakka. Yht'äkkiäkö meidän olemassaolomme sitten lakkaisi? Kuitenkin on ihmisiä, jotka mielellään ajattelevat, että kuolemaan kaikki loppuu. He eivät sano: nukkumiseen kaikki loppuu, mutta: kuolemaan kaikki loppuu. He ovat hyvin varmoja asiasta. Ja sentään emme ihmettele, että on aina ollut myöskin ihmisiä ja suuria eettillisiä virtauksia maailmassa, jotka ovat sanoneet: kuolemaan ei ihmisen olemassaolo lopu. Ei hän lakkaa olemasta, vaikka hän kuolee pois ruumiistaan, vaan yhä vielä hän on olemassa. Ja tuo on aina tuntunut kaikista ihmisistä yleensä niin luonnolliselta, että heidän ei ole koskaan ollut vaikea uskoa, että ihminen todella on olemassa kuoleman jälkeen. Kaikki suuret uskonnot ovat yksimielisesti puhuneet tästä olemassaolosta kuoleman jälkeen.

Ja kysymys on enemmän ollut siitä, minkälainen se olemassa-olo on kuoleman jälkeen. Siinä kuka ties suuret uskonnot ja pienet uskonnot ovat voineet olla vähän erilaisia mielipiteiltään, joskin jokin piirre on aina ollut yhteinen. Mutta yksityiskohtiin nähden uskonnot ovat selvittäneet asioita kuoleman jälkeen vähän eri tavalla. Me elämme nykyään tässä nykyisessä kulttuurissamme kristikunnassa ja tiedämme, että kristilliset kirkot ovat vuosisatojen kuluessa saarnanneet, että ihminen kuoleman jälkeen joko nukkuu haudassaan taikka elää jonkunlaista elämää, mutta kummassakin tapauksessa odottaa määrättyä tulevaisuutta. Jokainen ihminen, oli hän haudassaan tai jossain henkimaailmassa, odottaa sitä päivää, jolloin hän on nouseva ylös, jolloin hänet on kutsuttava haudastaan taikka tuosta kuolemanjälkeisestä unestaan ylös, ja jolloin on viimeinen tuomio ja hänen tulevasta kohtalostaan lausutaan ratkaiseva tuomio. Toiset sielut silloin – niinkuin sanotaan – joutuvat oikealle puolelle ja saavat vähitellen nousta yksitellen taivaaseen ikuisen iloon. Toiset sielut taas joutuvat vasemmalle puolelle ja saavat mennä alaspäin ikuisen kadotukseen. Ja mikä se on tuominut toiset ikuisen autuuteen ja toiset ikuisen kadotukseen? Se on toisen kirkon mukaan heidän uskonsa täällä maan päällä. Toisen kirkon mukaan se on heidän uskonsa ja heidän hyvät ja pahat tekonsa maan päällä. Ihmisen kohtalo on nyt ratkaistu ikuisiksi ajoiksi tämän elämän jälkeen. Ja sentähden semmoinen ihminen, joka on totuutta etsinyt, joka on myöskin totuutta jonkun verran löytänyt, joka on näitäkin kuolemanjälkeisiä asioita tutkinut sillä tavalla kuin Uudessa Testamentissa sanotaan, että "ihmisen henki tutkii Jumalan hengen syvyyksiä", semmoinen ihminen kauhistuu huomattavasti, kuinka tietämättömiä ihmiset yleensä ovat kuolemanjälkeisestä elämästä ja kuinka välinpitämättömiä. Hän lähtee jonkun todella uskovaisen luo – papin tai ehkä

piispan – ja kysyy häneltä: oletko vakuutettu, että asiat ovat, niinkuin esität? Silloin hän ensimmäisenä vastauksena saa: olen. Mutta kun hän sitten kysyy: tiedätkö sinä, että toinen ihmis-sielu joutuu iankaikkiseen kadotukseen, toinen iankaikkiseen autuuteen? – silloin jo joutuu tuo uskovainen, tuo oppinut teologi hieman hämilleen. Hän sanoo: eihän ihminen voi semmoisia asioita tietää. Ihmisen silmä ei voi niitä asioita nähdä, vaan hänen täytyy uskoa, mitä pyhässä sanassa sanotaan, ja pyhässä sanassa sanotaan näin . . . – Entä jos tuo pyhä sana ei olisikaan niin luotettava, kysyy totuudenetsijä. – Silloin hän saa kerrassaan kauhistuneen katseen osakseen ja saa semmoisen nuhtelun: sinä olet Jumalan kieltäjä, asetut Jumalan käskyjen yläpuolelle, sillä me olemme aina kirkossa tienneet, että ihmisen ei sovi kysellä jumalallisia salaisuuksia. – Ja tämän totuudenetsijän täytyy lähteä ikävissään pois. Hän ei ole saanut vastausta ja hänen täytyy tehdä se havainto, että nämä uskovaiset ja oppineet teologit eivät tiedä mistä puhuvat. He uskovat puhuvansa oikein, koska monissa kirkolliskokouksissa on puhuttu, että niin ja niin on asianlaita, mutta omasta kokemuksestaan he eivät tiedä, että asiat ovat niin kuin he esittävät. Totuudenetsijä tulee siitä sängen surulliseksi, sillä jos hän on oikein etsinyt totuutta koko mielellään ja sydämel-lään, hän tietää jotakin. Hänelle se kuolema, joka on niin suuri salaisuus toisille, ei olekaan enää salaisuus. Hän on saanut nähdä ja kokea, mitä kuolema on. Ja jos me nyt tahtoisimme asettua semmoiselle kannalle kuin asetuimme tutkiessamme unielämää ja nukkumista, jos tahtoisimme asettua semmoiselle tutkivalle kannalle, niin voimme heti todeta, että tuo vanha sana pitää paikkansa, että uni on kuoleman nuorempi veli – sillä nyt tahdomme koettaa kuvata, mitä kuolemassa tapahtuu.

Lyhyin piirtein kuvitelkaamme taas, että seisomme tuolla jonkun matkan päässä kuolevasta ihmisestä ja katselemme

häntä. Jos hän on hyvin vanha ihminen, joka on väsynyt jo ruumiilliseen elämäänsä, niin hänen kuolemansa, jos hän on ollut terve ihminen, voi olla niin rauhallinen ja helppo, ettei hän siitä tiedäkään, kun hän nukahtaa pois. Mutta jos meillä on nuori ihminen, miehuuden iässä oleva nainen tai mies, niin hän voi olla niin täynnä elämänvoimaa vielä, että meidän on syrjästä sääli katsella, kuinka kovasti jokin hänessä kamppailee kuolemaa vastaan. Mutta kun me katselemme vähän toisenlaisella silmällä, näemme että ei suinkaan hän itse kamppaile, vaan hänen ruumiinsa se kamppailee kuolinkamppailua, se ruumis, jolla on oma elämänvoimansa. Ja kuolinkamppailua voi kestää sängen kauan, ja se voi tuntua vaikealta ja hirmuiselta. Mutta kun katselemme syrjästä käsin erilaisella silmällä, niin näemme, että se kuolinkamppailu ei ole sittenkään niin vaikea itse ihmiselle. Se on ruumis, joka kamppailee, ja ihminen sielullisena olentona on siellä silloin tällöin hetkellisesti mukana. On kuin hän yht'äkkiä avaisi silmänsä ja katselisi ympäristöönsä, ja kuin taas silmät sumenisivat, ja taas avaisi silmänsä . . . ja lopulta kun kamppailu loppuu, hänen silmänsä menevät aivan auki ja hän näkee ympärillä olevat ja hymyilee. Kamppailu on loppunut ja sitten hänen katseensa ikäänkuin rikkoutuu ja hän lähtee pois. Jäljelle jääneet painavat hänen silmänsä umpeen, kun he ovat todenneet monista eri seikoista, että hän todella on kuollut. Ja tavallisesti puhutaan siitä sitten, kuinka onnellisen näköinen hän on. Kaikki hänen piirteensä tulevat rauhallisiksi ja vaikean kuolinkamppailun perästä on seurannut melkein ylikuonnollinen kauneus. Ruumis on joutunut täydelliseen rauhaan ja nyt se on kuin onnellinen. Kun katselemme tätä syrjästä, mitä tämä kaikki on, niin huomaamme, että nyt ei ole kysymys niinkuin nukkuessa siitä, että tuo sielu, tajunta, lähtisi tuohon väriauraan ulos ja jättäisi tähän näkyväisen ruumiin ja sen näkymättömän

eetteriruumiin. Itse kuolinkamppailu on sitä, että tuo näkymätön eetteriruumis itse asiassa lähtee ulos fyysillisestä, näkyväisestä, karkeasta ruumiista. Se on tuo näkymätön, jonkunlaisen haamun näköinen ruumis, joka erkanee fyysillisestä ruumiista; sen mukana sitten tietysti sielu, koko tuo astraalinen puoli ihmisestä. Kuolinkamppailu on silminnähtävästi siinä, että eetteriruumiin on vaikea kiskoutua irti tästä fyysillisestä ruumiista. Muutamilla ihmisillä se ei ole niin vaikeaa. Joku vanha ihminen on melkein oppinut jo lähtemään ulos eetteriruumiissaan fyysillisestä ruumiista. Joku sairauden runtelema ihminen myöskin kuolee helposti ja rauhallisesti, koska hänenkin eetteriruumiinsa on jo monta kertaa hieman mennyt ulos fyysillisestä ruumiistaan. Ainoastaan hyvissä elämänvoimissa olevat ihmiset näennäisesti kärsivät paljon. Siinä on suuri kamppailu näkyväisen ja eetteriruumiin välillä. Ja kun tuo eetteriruumis lähtee ulos fyysillisestä ruumiista, on tajunta vielä jäljellä fyysillisessä ruumiissa niin kauan kuin on olemassa semmoinen loistava hopeinen silta tämän näkyväisen ja eetteriruumiin välillä. Meidän ei tarvitse ajatella – vaikka näin viittaa kädelläni tähän suuntaan, – että se tapahtuisi sivulle päin, vaan pikemminkin se nousee ylöspäin, aivan kuin jaloista pään läpi ja on sitten fyysillisen ruumiin yläpuolella, ja tuommoinen silta eli hopealanka – niinkuin sitä myös nimitetään, myöskin kultalangaksi, – tuommoinen loistava lanka on vielä jäljellä ehjänä fyysillisen ruumiin ja eetteriruumiin välillä. Ja niin kauan kuin tuo lanka on ehjänä, sanomme että ihminen ei ole vielä kuollut, vaan hänet voitaisiin herättää takaisin fyysilliseen ruumiiseen. Mutta sitten, kun katselemme, tulee äkkiä joku enkeliolento tai joku vainaja vaikka ja jostain käskystä ylhäältä katkaisee tuon langan. Silloin fyysillinen ruumis on kuollut ja jää tuonne avuttomana. Mutta ne seuraamme tietysti sielun, persoonallisen minän kohtaloa ja

huomaamme, että nyt ei ole tuosta personallisesta tajunnasta mitään jäänyt tuohon fyysilliseen ruumiiseen. Ihmisen nukkuessa me huomasimme, että se sieluaura ja sieluruumis, joka on tuossa fyysillisen ruumiin ulkopuolella, että se ei ole vetänyt mukaansa kaikkea sitä parasta, jonka nojalla ihminen on personallinen olento, minuus, joka voi itsetietoisesti ajatella. Me huomasimme eron fyysillisen päiväajunnan ja nukkuvan tajunnan välillä. Mutta nyt huomaamme, että koko tuo personallinen tajunta on siirtynyt tuohon sieluun, auraan, eetteriruumiin mukana ja asuu siinä. Ja usein jo silloin kun alkaa tuo kamppailu, eetteriruumis kun alkaa irtautua fyysillisestä ruumiista – mutta ainakin silloin kun ihminen on kuollut ja on eetteriruumiissa, – ihmisen tajunta asuu tuossa omissa aivoissaan, eetteriaivoissaan ja katselee puolueettomasti koko mennyttä elämäänsä. Se menee äärettömän nopeasti, kuin filmikuvina, hänen edessään, ja hän arvostelee tuota elämää täysin puolueettomasti. Hän ei ole ollenkaan kuin oma itsensä personallisessa mielessä. Hän on oma itsensä, mutta jossain merkillisessä mielessä. Hän katselee koko mennyttä elämäänsä ja arvostelee sitä kuin joku viisaampi olento, joka voi arvostella. Hän tuomitsee itse ikäänkuin kaikki pahat tekonsa, erehdyksensä, vikansa, syntinsä, ja hyväksyy myöskin kaikki hyvät ominaisuutensa, tekonsa ja kaikki, mitä on jaloa ja epäitsekästä hänessä. Tämä kaikki käy sangen nopeasti, vaikka se voi kestää tuntikausia. Ja jos se ei ole tapahtunut tuossa kamppailussa, se tapahtuu täällä, kun ihmisen tajunta on eetteriruumiissa. Ja sitten kun hän on tehnyt tällaisen tilin oman elämänsä janssa, sitten hän lähtee ulos eetteriruumiistaan; sitten hän jättää eetteriruumiinsa samalla tavalla kuin hän jätti fyysillisen nukkuessaan. Hän lähtee nyt ainoastaan loistavassa väriaurassaan ulos eetteriruumiistaan. Se on verraten helppoa, mutta se vaikuttaa häneen samalla tavalla

kuin fyysisestä ruumiista lähtiessään, hänen nukkuessaan. Hän aivan kuin nukahtaa pois. Ja tuommoisessa nukkuessa tilassa hän voi olla jonkun aikaa – useita tunteja, korkeintaan kolme vuorokautta, tavallisesti puolitoista vuorokautta – eikä oikeastaan tiedä mistään. Sitten hän herää, ja silloin voimme tehdä erään havainnon, joka on poikkeavainen siitä samasta havainnosta, kun oli kysymys nukkumisesta. Teemme sen havainnon, että kun nukkuessaan ihminen ottaa jotain vähäistä eetteriruumiistaan mukaansa, sen aivoista, tuonne astraaliseen tilaan, niin nyt ihminen kuoltuaan ottaa siihen astraaliseen tilaan kaiken sen eetteriruumiista ja sen aivoista, joka on ollut hänen päiväajantansa pohjana, niin että hän todella nyt ottaa tuohon sieluunsa kaiken sen eetteriaineen niin sanoaksemme, kaiken sen valon – jos käytämme toista vertauskuvaa, – joka on tehnyt hänestä sen persoonallisuuden, mikä hän on ollut. Hän on nyt persoonallisesti oma itsensä, ja silloin huomaamme erään merkillisen seikan. Hän herää ja nousee ylös, tuntee itsensä aivan kevyeksi ja ihmettelee vähäsen, missä maailmassa hän on. Hän ei ole vielä missään kuolemanjälkeisessä maailmassa. Hänen ruumiinsa on kevyt, ei ole tuskia, sairautta, väsymystä. Hän huomaa olevansa tässä näkyvässä maailmassa. Hän lähtee etsimään omaa kotiaan ja näkee, että hänen omaisensa itkevät ja surevat. Hän silittää heidän poskia ja sanoo: mitä sinä suret? Minähän olen tässä aivan elävänä ja niin terveenä ja reippaana. – Mutta hänen omaisensa eivät kuule hänen ääntään. – Mitä ihmettä! – Hän lähtee kävelemään. Hän tapaa vanhoja tuttujaan. Terve!, sanoo hän ja ojentaa kätensä. Ne vaikuttavat puupölkyltä. Ne eivät katso häneen – aivan kuin häntä ei olisi olemassakaan. Hän säpsähtää ja ihmettelee: mitä tuo on? Ja kun hän on kulkenut siellä ja täällä, ja huomaa, että kukaan ei välitä hänestä, hän taas palaa kotiin ja silloin hän, useinkin, näkee oman ruumiinsa. Oo, hän ajattelee, ja samalla voi hänen

luonaan olla joku hänen ystävänsä, jota hän ei erikoisesti tunne, ja sanoo: katso tuota. Tuossa on se sinä, jota pidit itsenäsi ja jonka avulla elit tässä maailmassa. Nyt sinä on kuollut. – En minä ole kuollut. – Etkö ole? Mutta nyt sinä olet siirtynyt pois tuosta näkyväisestä maailmasta ja nyt sinä asut tässä ruumiissa.

Katso itseäsi. – Ja hän katsoo ja huomaa: mutta minä olen jotakin . . . ja minulla ei ole vaatteita. – Hänen ystävänsä sanoo: etkö huomaa, että sinulla on frakkipuku päälläsi – tai paras leninki, jos hän on nainen. – Sitten hän huokaa helpoituksesta ja ajattelee: tämä on ihmeellistä. Minä olen kuollut, eikä kukaan selittänyt minulle semmoista. Eivät papit osanneet sanoa mitään tästä. Onko tämä helvetti vai onko tämä taivas sitten? Minä ajattelen, että jos tämä on taivas . . . ei, tämä on merkillistä. Pikemmin voisi ajatella, että tämä on helvettiä, koska kukaan ei välitä minusta. – Mutta opas sanoo: et ole taivaassa, etkä helvetissä, vaan olet kuoleman jälkeen tässä näkyvässä maailmassa. Pian sinulle tulee toista, ole nyt tässä, mutta muista: kukaan ei näe sinua. – Sitten hän kävelee ja huomaa, että hänen hautajaisiaan valmistellaan. Ja sitten on tavallista – olen huomannut sen aina nykyään hautajaisissa, – että tuo vainaja lähtee katsomaan omia hautajaisiaan. Ja jos ne papit ja muut seisovat siellä ja puhuvat äärettömän ylistäviä asioita, niin hän melkein vähän häpeää itsekseen: mitä joutavia, kaikkea sitä saa kuulla. Ja miksikä niiden kaikkien pitää olla noin surullisen näköisiä? Eivätkö he tiedä mitään kuolemasta? He juttelevat niinkuin kaikki olisi kuolemassa loppu ja ei ole mitään toivoa. Hän tahtoisu ravistaa heitä, huutaa heille kaikille: älkää olko narreja! Mitä varten tuollaisia kukkia ja kransseja. Onhan se kaunista, mutta turhaa se on. – Minä olen ollut neljä kertaa mukana krematoriassa, missä ruumis poltetaan ja joka kerta – ainakin kahdessa tapauksessa – vainajat olivat erittäin uteliaita, mitä se kaikki on? Ja he itse

olivat tahtoneet, että heidän ruumiinsa poltetaan. Mutta samalla oli puhuttu, että eiköhän se mahda ottaa kipeätä kun ruumis poltetaan. Ja vainaja odottaa ja katselee, koska se työnnetään uuniin. Ja yhdessä tapauksessa vainaja katseli ja ihmetteli: kaikkea hölynpölyä; he puhuvat, että se tuntuu hirmuiselta [— — —], kun ruumis poltetaan. Eräs toinen taas oli jo eläessään tullut niin vakuutetuksi siitä, että ainoa luonnollinen tapa kohdella kuollutta ruumistaan oli polttaa se, että kun minä tulin sinne ja katsoin miten se poltetaan, vainaja ei ole välittänyt koko ruumiin poltosta. Hän tiesi, että se on se ja minä olen toinen.

Mutta tämä tajuissaan oleminen tässä näkyväisessä maailmassa ei suinkaan ole iankaikkinen, eikä kovin kauankaan kestä. Pian kyllä ihmiselle tulee toinen asia eteen. Hän tuntee, että hänen auransa alkaa vetää häntä jonnekin. — Jos ottaisimme muutaman tyypillisen esimerkin, niin ajatelkaamme tuota ensimmäistä, sitä semmoista tyyppiä, jonka nukkumista koetimme kuvata, ensin. Hän alkaa tuntea, että hänen auransa vetää häntä jollain tavalla. Ei hän sano sitä auraksi, mutta jokin vetää häntä. Ja sitten se on kuin hän kadottaisi puolet itsestään. Hän on kyllä tajuissaan ja kyllä tietää, kuka hän on, ja että hän on olemassa, ja on sama kuin ennenkin maanpäällisessä elämässään, mutta kuitenkin on kuin hänen sielussaan jotain poistuisi.

Hän katselee ja joutuu semmoisen maailman kanssa kosketukseen, joka, ihmeellistä kyllä, aivan vastaa hänen unielämänsä tässä näkyväisen maailman elämässä. Hän joutuu ikäänkuin omien uniensa valtaan, mutta nyt hän ei ole sillä tavalla kuin nukkuessa, että hän herättyään ei muista tai että hän on puolitajuinen, vaan hän on aivan tajuissaan. On vaikeata selittää sitä. Hän tietää olevansa oma itsensä, eikä ajattele, että hän joutuu uniensa kanssa yhteyteen, vaan hän joutuu kaikenlaisien ikävien asioiden kanssa yhteyteen; koko tuon juomahi-

mon ja juomatovereiden ja semmoisten yhteyteen ja joutuu, voimme sanoa, vangiksi. Hän joutuu oman alemman sielunsa vangiksi. Sentähden sanotaan evankeliumissakin, että Jeesus meni saarnaamaan kuolleille vankeudessa. Se saarnaaminen on juuri sitä, että kuollessaan tuommoiset ihmiset, joilla on jokin himo ja vaikeita asioita voittamatta, jotka he tuovat mukanaan ja jotka sielullisella tavalla ympäröivät heitä unielämässä maan päällä, joutuvat niiden vangiksi. Ne ovat nyt kyllä aivan objektiivisia. Se on nyt kuin ulkokohtaista ja objektiivista, ja ihmiselle aukenee pian portit siihen maailmaan, joka on samalla tasolla kuin hänen omat himonsa, ja hän joutuu samanlaisten tovereiden kanssa yhteyteen. Ne muodostavat suuren joukon. Sentähden Danten kuvaus kuoleman jälkeisestä tilasta ei ole tuulesta temmattu. Hän näki tuonelassa, että sielut ovat yhdessä. On kuin tuulispää kävisi, ja sielut ovat kovissa tuskissa. Hän on kovissa tuskissa, tuo ihminen, joka joutuu elämään alempien himojensa kanssa, joita hän ei ole voittanut eläessään, vaan jotka ovat alitajunnassa vielä. Ne ovat ulkokohtaisia hänelle. Ja esimerkiksi ihminen, joka aina on tottunut tyydyttämään juomahimoaan, joutuu hirmuiseen tuskaan. Hän ei voi sitä tyydyttää nyt ja hän on vankeudessa niin kauan, kunnes se himo tai joku toinen himo hänestä itsestään kuolee pois. Se kuolee omaan tuskaansa, ja nämä tuskat ovat sangen vaikeita. – Minä en ehdi näiden asioiden yksityiskohdissa viivähtää liian kauan sentähden, että se veisi liian paljon aikaa. Mutta sen vain sanon, että nämä sielut, jotka ovat vankeudessa tällä tavalla kuoleman jälkeen, saavat apua kyllä toisilta olennoilta. Ehkä olen tilaisuudessa siitä puhumaan – ehkä juuri huomenna – minkälaista apua he saavat. He saavat apua toisilta olennoilta, jotka koettavat selittää heille: sinä olet vaikeassa tilassa; älä usko, että se on ikuista helvettiä. Sillä mikä on erittäin vaikeata sieluille vankeudessa, on se

heijastunut muisto fyysillisestä elämästä, että helvetti on olemassa ja se on ikuinen. Se on ääretön tuska ajatella: minä olen iankaikkisessa helvetissä eikä mikään pelasta minua! – Se on suuri työ auttajilla, selittää, että se ei ole ikuista, ja selittää, mitä pitäisi tehdä vapautuakseen vankeudesta. Ja kyllä se vankeus loppuu kuin väsymykseen, uneen, ja hän herää parempaan maailmaan, ja hänellä on toiset tunteet, joiden avulla hän joutuu toiseen maailmaan, jossa hän tapaa ystäviä ja muita, jotka ovat hänelle tuttuja.

Sitten hän pääsee siellä kouluun. Ei vanhakaan ihminen häpeä, että hänet pannaan kouluun oppimaan, mikä on maailma, mihin hän on joutunut ja mitä on hyvä hänen tietää täällä, jotta hänen aikansa ei kuluisi turhaan, vaan hyödyllisesti. Tämä on nyt uudenaikainen keksintö. Se ei ole montaa tuhatta vuotta vanha. Oikeastaan vasta Kristuksen jälkeen alkoi koulutyö suuremmassa määrin. Siitä lähtien on koettu opettaa vainajia, ja voimme huomata, että se on erikoisesti tuo opetustoimi lisääntynyt, myöskin auttaminen, tällä teosofisella ajalla. Minä puhun vähän siitä huomenna.

Mutta sitten loppuu tuommoinenkin aika sielulle, ihmisminälle. Hän nukahtaa taas vähän ja sitten hän herää. Hän on nyt kuin pieni lapsi ja aivan kuin oma itsensä, sama olento kuin maan päällä. Mutta ihmeellistä kyllä, nyt hänelle alkaa onnen aika. Hän elää kyllä uudestaan maanpäällistä elämäänsä, mutta on kuin hänestä olisi puhdistunut kaikki kuona. Hän kasvaa, mutta mitään pahaa ei ilmene hänessä. Hän on kyllä sama inhimillinen persoonallisuutensa, mutta vain kaikki hyvä, puhdas, tosi, kaunis on hänessä nyt. Hänen eteensä tulevat hänen lapsuutensa unet ja nuoruutensa unelmat elämästä, ja hän tuntee, että nyt hän lähtee toteuttamaan niitä kaikkia. Hän luulee elävänsä vanhaa maanpäällistä elämäänsä, mutta hän tietää, että hän on vapaa kaikista esteistä, että hän on kaunis,

jalo, rehellinen, kyvykäs. Hän olisi tahtonut sitä olla maan päällä, tosi ihminen; mutta nyt tässä kuolemanjälkeisessä elämässään hän aivan huomaa sitä olevansa. Hän elää maanpäällisen elämänsä uudestaan, mutta kaikessa sen kauneudessa. Mitä hän ei voinut toteuttaa maanpäällisessä elämässään, toteutuu nyt. Hän on ihmeellinen soittaja, ja jos hän on suuri säveltäjä, hän näkee, kuinka taivaat aukeavat. Paljon ihmisiä on ympärillä ja hän soittaa niin, että taivaan seinät muodostuvat uusiksi, laajoiksi, kauniiksi. Maalari taas maalaa ihmeellisen kauniita kuvia. Ja ihmeellistä, jos hän ei ole ennen kokenut, hän osaa nyt rakastaa kaikkia, ja kaikki joita hän rakastaa, tulevat hänen luokseen. Mikä ihmeellinen elämä! Kaikkia saa rakastaa. Hän ei osannut ennen näyttää sitä rakkautta, joka todella hänessä asui. Se ihmisen taivaselämä on hurmaavaa. Se on aivan kuin ihmisellä olisi kädessään pikari. Toisella on pieni, toisella isompi, mutta siihen pikariin kaadetaan taivaallista viiniä aivan ääriään myöden. Ihminen tyhjentää sen ja hän on niin onnellinen, että sanoilla ei voi selittää sitä. Hän on hyvin onnellinen, että lopulta hän nousee niin korkeaan onneen, että hän ei jaksakaan kantaa sitä onnea. Se aivan kuin hajoittaa. Hän häviää melkein olemattomiin. Hänen personallinen tajuntansa ikäänkuin häviää, nousee hengen kirkkauteen, ja ihminen ei enää tunnekaan sitä maallista persoonallisuutta, jonka hän jätti. Hän on niin kirkastettu, samalla niin nuori. Hän tuntee: kuinka paljon minulla onkaan oppimista vielä. Siinä taivaallisessa ekstaasissa on Jumalan Pojan ihanne ja hän on kaukana täydellisyydestä. Hänen täytyy paljon oppia, ja hän tietää, että se oppiminen tapahtuu sillä tavalla, että hän syntyy uudestaan tänne maanpäälliseen helvettiin, jotta hän puhdistuisi, vahvistuisi ja pyrkisi eteenpäin.

Ja sitten tuon kaikista korkeimman taivaan jälkeen hän kuulee kellon soiton, joka kutsuu hänet maalliseen elämään. Ja

hänen sielunsa tuntee: nyt tahdon koettaa paremmin kuin ennen olla puhdas, rehellinen ja rauhallinen sisässani ja rakastava kaikkia kohtaan. Hän ajattelee ja tuntee niin. Sitten hän vaipuu kuin uneen, kunnes sitten taas pienenä lapsena herää tässä näkyvässä maailmassa. Siinä on samalla syntyminen salaisuus. Se on puhdas enkeli, joka tulee taas maan päälle. Ihmissielu on kaikesta kuonasta puhdistunut, on kuin puhdasta kultaa nyt maan päälle syntyessään. Sitten täällä hänen vanha karmansa herää eloon. Seuraukset hänen vanhoista teoistaan, ajatuksistaan, tunteistaan, himoistaan ja haluistaan kerääntyvät hänen ympärilleen ja muodostavat uuden persoonallisuuden.

Tämä nyt tietysti koski sekä tuota ensimmäistä tyyppillistä esimerkkiä, juoppoa, että toista esimerkkiä, mikä meillä oli sivistyneestä ja siveellisestä ihmissielusta. Se koski niitä molempia. Tässähän mainittiin, että toisella ihmisellä voi olla niin pieni pikari kädessään ja toisella voi olla niin suuri. Mutta molemmat sielut ovat yhtä onnellisia. He ovat niin onnellisia kuin voivat olla. — Sitten on kolmas esimerkki, tyyppi mutta siitä puhun huomenna. Tahdon silloin puhua Jeesuksen käskyistä ja samalla puhun kuolemanjälkeisestä elämästä lisää.

Esitelmä on julkaistu kirjassa *Uni ja kuolema*, 1944.